

p. e. d'une géographie »planificatrice«, »medicale«, »touristique«, »militaire« etc. Au contraire, dans la plupart des cas il s'agit simplement d'une application pratique de toute la science géographique vraiment moderne, englobant toutes les branches traditionnelles de la géographie ainsi que, dans une forte et remarquable mesure, les nouveaux domaines des recherches limitrophes entre ces branches.

IV. MEDNARODNI SPELEOLOŠKI KONGRES V JUGOSLAVIJI

(Postojna — Ljubljana — Dubrovnik, september 1965)

Ivan Gams

Na III. mednarodnem speleološkem kongresu v Avstriji l. 1961 je bil z veliko večino glasov sprejet predlog jugoslovanske delegacije, naj bo naslednji kongres v Jugoslaviji. Glede na to je Jugoslovanska speleološka zveza poverila Društvu za raziskovanje jam Slovenije nalogo, da organizira kongres, in določila Organizacijski komite z akad. dr. G. Novakom kot predsednikom, dr. V. Bohincem kot generalnim sekretarjem in dr. P. Habičem kot organizacijskim sekretarjem. Pri organizaciji je sodelovala vrsta slovenskih speleologov, geografov in drugih.

Po slovesni otvoritvi 12. septembra 1965 v nekdanji Plesni, zdaj Kongresni dvorani Postojnske jame in po ogledu te jame se je v naslednjih treh dneh zvrstilo v šestih sekcijah v predavalnicah Filozofske fakultete v Ljubljani okoli 180 referatov. V sekciji za splošno fizično speleologijo jih je bilo 26, v sekciji za kraško hidrologijo 16, na skupnem zasedanju obeh teh sekcij 14, v sekciji za regionalno speleologijo 36, v biološki sekciji 44, v sekciji za paleontologijo in prehistorično speleologijo 15 in v sekciji za tehniko raziskovanja jam, dokumentacijo in izrabo jam 25. Zadnji dan kongresa v Ljubljani, 16. septembra, je bilo plenarno zasedanje, posvečeno dopoldne spoznavanju jugoslovanskega krasa, popoldne pa organizacijskim vprašanjem. Znatno del programa so zavzemale ekskurzije. Pred kongresom so bile tri, dvodnevna v Križno jamo in v Dimnice, dve trodnevni pa v Julijske Alpe in čez Trnovski gozd na klasični Kras. Med predavanji v Ljubljani so si kongresisti 15. sept. popoldne ogledali Taborsko jamo ali izvire Ljubljanice na Vrhniki. Po končanih zasedanjih v Ljubljani pa se je začela ekskurzija po Dinarskem krasu, ki se je je udeležilo do Šibenika 166, do Cetinja in Dubrovnika pa 129 udeležencev.

Nemogoče je v tako kratkem poročilu, kot je to, vrednotiti znanstveni doprinos kongresa k razvoju speleologije. Po splošnem prepričanju udeležencev znanstvena raven kongresov od II. kongresa v Italiji l. 1957 nenehno raste in je dosegla v Jugoslaviji najvišjo stopnjo. Žal ne morem oceniti vrednosti referatov, prebranih v biološki in prazgodovinski sekciji, ki tudi sicer manj zadevajo geografijo. Za našo stroko so bili najbolj zanimivi referati iz splošne fizične speleologije in iz regionalne speleologije. Njihva problematika ni bila ozko jamoslovna, temveč splošno krasslovna in ni čuda, če so se tudi zdaj, tako kot pred leti v Avstriji, pojavili glasovi, da je treba speleološke kongrese preimenovati v krasslovne. Na združenem zasedanju sekcij za splošno fizično speleologijo in kraško hidrologijo je bil prvi dan na sporedu kolokvij o kemičnih osnovah kraških procesov in o korozijski intenziteti, kar so pred desetletjem spravili v ospredje zanimanja kraški geomorfologi v okviru zdaj razpuščene komisije za kraške pojave pri Mednarodni geografski zvezi. Tudi tu je bila raven predavanj višja kot na prejšnjih mednarodnih kongresih. Ker je večina referentov poročala le o izsledkih svojih meritev, se pričakovana diskusija ni razvila tako kot nekdanj, ko so poročali le o svojih domnevah in ugibanjih. Ko so kraški geomorfologi pred desetletjem sprožili diskusijo o tem, kje na svetu je korozija najintenzivnejša, je bilo videti, da je problem lahko rešljiv. Čim več pa je podrobnih meritev, tem več činiteljev izstopa v ospredje

poleg klime. Predno bi pričeli s primerjalnimi meritvami korozijske intenzitete, bi bilo treba izdelati enotno metodologijo. To skrb je prevzela na IV. kongresu osnovana mednarodna komisija za koordinacijo raziskovanja korozijske intenzitete, ki ji predseduje brnski geograf dr. V. Panoš.

V sekciji za regionalno speleologijo se je posebno poznala prisotnost delegatov iz SZ, ki so se prvič v večjem številu (skupno 26) udeležili speleološkega kongresa. Čeprav je zadnja leta izšlo v SZ obilo opisov krasa in jam, je bil kras v SZ, o katerem so govorili številni referati, za številne udeležence odkritje. Zanimivi so bili referati o tropskem krasu, od katerih so nekateri dopolnili že poznane koncepcije, medtem ko sta dr. Panoš in dr. Štelc na primeru Kube skušala ovreči mišljenje, da so tamkajšnje mogote klimatsko pogojene. Po njunem mišljenju so največkrat petrografske pogojene.

IV. speleološki kongres je bil doslej največji glede števila udeležencev — zbral je 344 delegatov iz 24 držav — in glede števila referatov. Že zdaj — in še slabše bo pri bodočih kongresih — se je pokazalo, da bo treba omejiti dosedanjo svobodo izbire obravnavane snovi in določiti osrednje teme. Organizatorji IV. kongresa so skušali usmeriti program v to smer s priporočilom, navedenim v drugem cirkularju, naj bodo referenti pozorni na naslednje teme: razvoj in morfologija jam v različnih klimatih, intenzivnost kraških procesov, metode raziskovanja podzemeljskih vodnih zvez; mikrobiologija, jamsko reševanje, zaščita jam in drugih značilnih kraških pojavov, jamski turizem. Istemu namenu so služili tudi programirani simpoziji in kolokviji, ki so bili dobro obiskovani. Dali so dobre rezultate. Na njih je bil sprejet seznam standardnih znakov, ki jih naj speleologi v bodoče enotno uporabljajo po vsem svetu pri risanju načrtov. Na kolokviju o najdaljših jamah in najglobljih breznihih so izdelali seznam najdaljših in najglobljih jam (V tem seznamu zavzema najdaljša, 16 km dolga Postojnska jama, vedno nižje mesto in bo kmalu izpadla iz prve dvajsetorice). Pričakovanj ni izpolnil predvsem simpozij o jamskem turizmu, ki naj bi prispeval k spoznavanju činiteljev te vrste turizma, dal pregled turizma po vsem svetu in predložil javnosti potrebo po zaščiti jam. Izostalo je namreč precej poročil za poedine države, tudi za take, ki imajo preko sto turističnih jam (ZDA, Francija). Toda sprejet je bil sklep, da je treba zastavljeno delo nadaljevati s simpoziji na kongresih in v času med njimi. Delo te in drugih mednarodnih komisij, osnovanih ali obnovljenih na IV. kongresu, bo v bodoče verjetno lažje, ker je bila 16. sept. 1965 v Ljubljani osnovana Mednarodna speleološka zveza.

O deležu jugoslovanskih in slovenskih speleologov bi bilo treba napisati posebno poročilo. Ta delež je bil viden pri zasedanju sekciji, kjer so od Slovencev, če prezmemo številne biologe in paleolitničarje, referirali: P. Habič, Morfološki razvoj gorskega kraškega predela v zahodni Sloveniji; F. Bidovec, Raziskovanje ojezeritev Cerknškega jezera; L. Kerin, Hidrološki sistem kraške reke Ljublanice; L. Petkovšek, Klimatski pogoji na vhodu v jamo; I. Gams, O činiteljih, ki določajo intenzivnost sedimentacije sige; I. Gams — M. Mouritzen, Morfološka klasifikacija in petrografska sestava kapnikov v Postojnski jami; I. Gams, O korozijski intenziteti na slovenskem krasu. Na plenarnem sestanku so od Slovencev referirali V. Bohinec o raziskavi jugoslovanskega krasa in njenem pomenu za razvoj speleologije, B. Sket o strukturi in izvoru podzemeljske favne v Jugoslaviji, ter I. Gams o nekaterih speleoloških značilnostih Dinarskega krasa.

Ob priliki kongresa ali za same kongresiste so bile izdane številne publikacije, ki bi same zaslužile posebno poročilo, ker pomenijo trajno obogatitev znanja o jugoslovanskem krasu. Na petih straneh in v številnih jezikih so bili izdani novi turistično-strokovni opisi Predjame, Postojnske jame, Pivke jame in Črne jame, Planinske jame, Vilenice ter Dimnice, Cerknškega polja in Rakovega Škocjana ter Križne jame. Organizacijski komite je izdal v angleščini in francoščini 265 strani obsegajoči Vodnik po ekskurziji po Dinarskem krasu, ki obsega tudi precej kart in jamskih načrtov. V ciklostilni tehniki je izšel vodnik po ekskurziji po klasičnem Krasu. Društvo za raziskovanje jam Slovenije je IV. kongresu posvetilo posebno številko glasila »Naše

jame« s članki v angleškem, francoskem in nemškem jeziku. Na 124 straneh je podan geološki, geomorfološki, biološki, arheološki, speleološki in hidrološki pregled Dinarskega in delno vsega jugoslovanskega krasa. V reviji najdemo rezultate barvanj podzemeljskih voda in pregled važnejših jam.

Ceprav je večina kongresistov poznala nekatere naše kraške pojave iz učbenikov in iz raznih opisov, jim je IV. kongres omogočil ponovno odkritje Dinarskega krasa. Izredno je povečal zanimanje za naše kraške pojave, zlasti jame in kraška polja, obenem pa tudi za našo speleologijo in kraško geomorfologijo, ki jo v znatni meri gojijo geografi.

Résumé: IVe Congrès International de Spéléologie en Yougoslavie (sept. 1965).

M. Ivan Gams présente un bref rapport sur le IVe Congrès International de Spéléologie, tenue de 12 à 25 Septembre (y compris la grande excursion) en Yougoslavie (Postojna, Ljubljana, Dubrovnik).

MEDNARODNA KONFERENCA ZA METODE PROUČEVANJA IZRABE TAL V BUDIMPEŠTI IN MEDNARODNA AGRARNO-GEOGRAFSKA KONFERENCA V HALLE-u v l. 1964.

Vladimir Klemenčič

Naglo preusmerjanje agrarnega gospodarstva od naturalnega na blagovno ter z njim povezana transformacija klasičnega agrarnega prostora — je dalo geografom zlasti po drugi svetovni vojni tako v Vzhodni kot v Zahodni Evropi pobudo za intenzivno proučevanje teh pojavov z najrazličnejših aspektov. To se je že tudi pokazalo na številnih mednarodnih in nacionalnih geografskih konferencah ter v revialnem tisku. V povojnih številkah Geografskega vestnika je veliko poročil o takih konferencah dal Plešič.

Obe konferenci, o katerih poročamo danes sta se vsebinsko dopolnjevali. Na obeh so zastopali svoje dežele skoraj isti ljudje.

Mednarodno konferenco za metode proučevanja izrabe tal v Budimpešti (maj 1964) je organiziral Geografski inštitut Madžarske Akademije znanosti in podkomisija za proučevanje izrabe zemlje za dežele Vzhodne in Srednje Evrope, ki je vključena v komisijo za izrabo tal Mednarodne geografske unije. V podkomisijo so vključene Bolgarija, ČSSR, NDR, Jugoslavija, Madžarska, Poljska, Romunija in Sovjetska zveza. Predsednik podkomisije je J. Kostrowicki iz Poljske, Jugoslavijo zastopata Ivo Crkvenčič in Vladimir Klemenčič.

Na programu konference v Budimpešti so bili referati o rezultatih kartiranja izrabe zemlje v posameznih deželah. O rezultatih načrtno zasnovanih raziskovalnih akcij med Baltiškim, Jadranskim in Crnim morjem je poročal J. Kostrowicki. Od zadnje konference podkomisije, ki je bila l. 1960 na Poljskem, so bila izvedena v okviru mešanih poljsko-bolgarskih, poljsko-čehoslovaških in poljsko-jugoslovanskih ekip skupna proučevanja na Poljskem, v Bolgariji, Jugoslaviji, ČSSR in na Madžarskem. Rezultati tega dela so že tiskani v angleškem jeziku v publikaciji Geografskega Inštituta Poljske Akademije znanosti »Geographica Polonica«. O rezultatih kartiranja izrabe zemlje so poročali za Poljsko Wl. Biegajło, za Madžarsko G. Enyedi, za Češko Hofman, za Slovaško K. Ivanička, za Jugoslavijo pa Vl. Klemenčič. Poročila predstavnikov drugih dežel (za Sovjetsko zvezo Armand, za Bolgarijo Jordanov in za Romunijo Grumazescu) so se omejila pretežno na metode ocenjevanja prirodnih in družbenih osnov za kmetijstvo. Roubitschek iz NDR je